

1. Obiekt

KOŚCIOŁ KATOLICKI PARAFIALNY P.W. ŚW. WAWRZYNCA

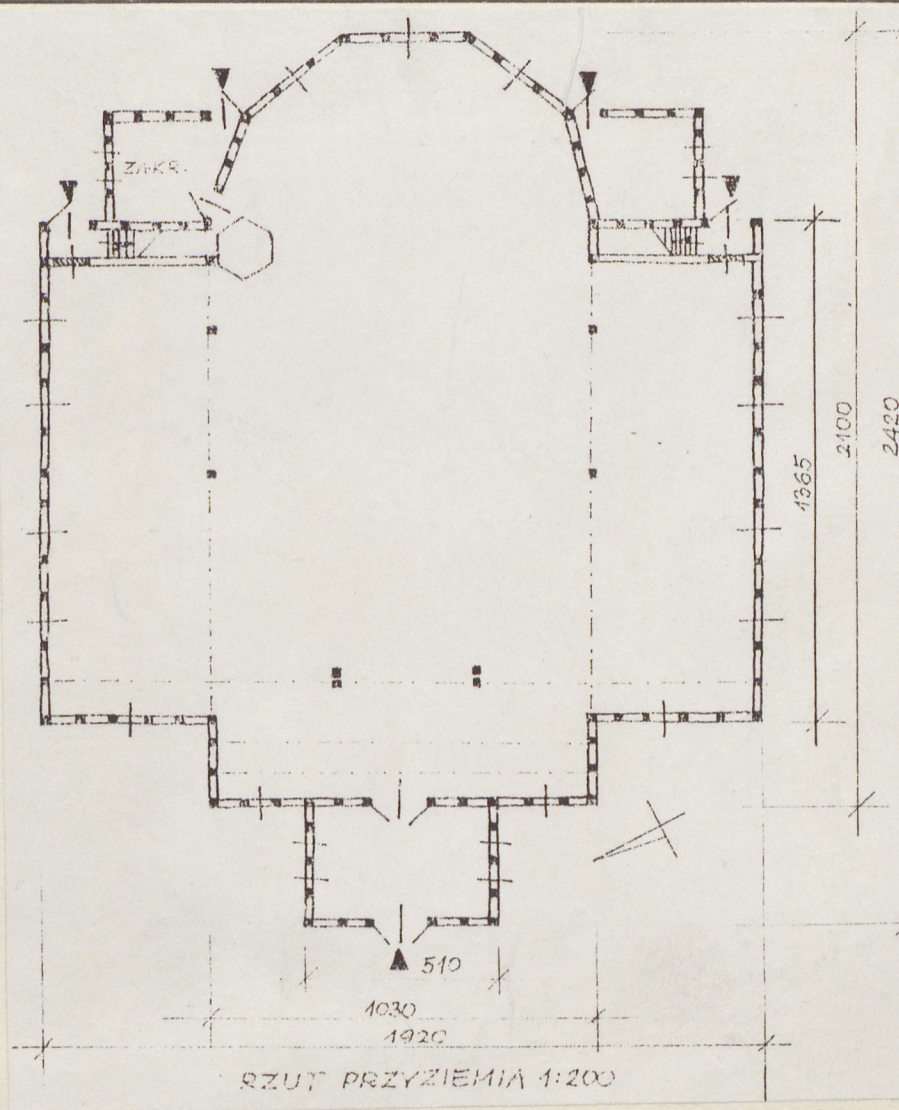
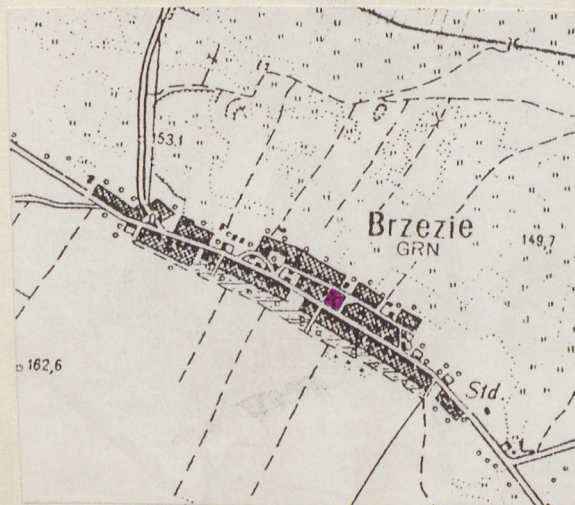
2. Czas powstania

1812 rok

3. Miejscowość

BRZEZIE

11. Zdjęcie



4. Adres

Brzezie nr 39

p-ta 77-306 Brzezie  
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo śląskie

gmina Rzeczenica

pow. Częstochów

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Eickfier

7. Przynależność administracyjna  
przed 1 VI 1975

województwo koszalińskie

powiat

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymsko-Katolicka  
w Brzeziu gm. Rzeczenica

9. Użytkownik i jego adres

Parafia Rzymsko-Katolicka  
w Brzeziu

10. Rejestr zabytków

Nr A-10 162 data 26.10.1954 r.



13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Brzezie jest wsią położoną przy trasie Koszalin-Człuchów.

Od Białego Boru oddalona jest o 8 km., w kierunku południowo-wschodnim. Jest to rozbudowana owalnica z nawsiem. Po środku nawsia usytuowany jest kościół i plebania. Szośa Koszalin - Człuchów stanowi południową obwodnicę owalnicy. Rozbudowa osady odbywała się wzdłuż tej trasy.

#### Sytuacja

Cmentarz kościelny położony jest przy krótkiej uliczce łączącej obydwie ramiona obwodnicy. Przy południowo-wschodniej pierzei uliczki jest cmentarz, na przeciwko, po drugiej stronie uliczki posesja plebanijna. Cmentarz kościelny stanowi rozległą przestrzeń zbliżoną do kwadratu z wejściem zaznaczonym żelazną dwuskrzydłową bramą usytuowaną od strony wschodniej i furtką. Mniej więcej po środku cmentarza usytuowany jest kościół, w założeniu orientowany. Faktycznie oś kościoła odchylona jest nieznacznie w kierunku północnym. Powierzchnia cmentarza jest trawiasta z dookołnym chodnikiem, ułożonym w celach procesyjnych. Ogrodzenie stanowi ceglany zadaszony murek z rytmicznie rozmieszczonymi słupkami. W licu murku znajdują się ażury w kształcie krzyża. Murek został wykonany współcześnie. Wzdłuż ogrodzenia rosną drzewa przeważnie klony i dwa dęby.

Bryła - kościół jednokondygnacyjny, trójnawowy, halowy /nawy boczne przykryte niezależnymi dachami bliźniaczymi o kalenicach prostopadłych do osi nawy głównej/. Prezbiterium zamknięte pięciobocznie, wieża wciągnięta w nawę główną, od strony zachodniej. Długość całkowita 24,20 m., szerokość 19,20 m. Stosunek wysokości ścian do dachu nawy głównej mniej więcej jak 1:1, wysokość wieży - pomiar przybliżony ok. 16,40 m.

Fundament - z kamieni łupanych, na zaprawie murarskiej powietrznej. Budynek niepodpiwniczony.

Ściany obwodowe - wewnętrzne, ryglowe, drewno czernione, w części starszej kościoła dębowe, w części młodszej sosnowe. Fachy wypełnione cegłą i otynkowane

c.dalszy na wkładce

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Wieś Brzezie założona została w 1599 roku przez starostę czarneckiego na miejscu zniszczonej osady. Dokument został zatwierdzony w tymże roku przez króla Zygmunta III Wazę. Wieś została zniszczona w czasie wojen szwedzkich, przez najeźdźcę szwedzkiego i na skutek lokalnych walk. Obecny kościół wzniesiony w 1812 roku po pożarze poprzedniego. W pierwotnym kształcie kościół salowy z pięciobocznym prezbiterium. W 1923 roku kościół został przebudowany. Dostawiono dwie nawy boczne, przykryte każda bliźniaczym dachem o kalenicach prostopadłych do połaci dachu. Dostawiono przybudówkę, tworzącą kruchę zachodnią, osłaniającą wejście główne, oraz dwie przybudówki na przedłużeniu naw bocznych, po obu bokach prezbiterium. Pokrycie dachu przed rozbudową było prawdopodobnie gontowe. Po rozbudowie przykryto kościół dachówką. W 1992 roku pokryto kościół blachą miedzianą.



14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne Kościół Rzymsko-Katolicki	17. Użytkowanie obecne Kościół Rzymsko-Katolicki
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja  W roku 1923 nastąpiła rozbudowa kościoła o dwie nawy boczne, przykryte osobnymi dachami bliźniaczymi. Postawiono dwie przybudówki przy prezbiterium - zakrystię i kruchtę boczną. Dostawiono kruchtę do ściany zachodniej budynku. Rozbudowany kościół przykryto dachówką karpiówką. W 1993 roku przykryto kościół blachą miedzianą.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)  Elementy drewniane sosnowe noszą ślady działalności spuszczała. Niektóre deski sufitu są nadpróchniałe.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie  Zmiana pokrycia dachu na dachówkę karpiówkę. Konserwacja elementów drewnianych środkami owadobójczymi. Wymiana spróchniałych desek sufitu z zachowaniem polichromii.	



21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst. mgr Juliusz Sienkiewicz - 1993

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Urszula Dalska-Sienkiewicz - 1993

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr U. Dalska-Sienkiewicz - 1993

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ Słupsk

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

22. Biblioteka

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Nr neg. 10/93, 17/93, 51/93, 46/93, 47/93, 48/93, 49/93,  
52/93, 53/93; 54/93, 55/93, 56/93, 57/93,  
58/93, 45/93, 33/93, 35/93, 36/93, 37/93,  
39/93, 40/93, 41/93, 42/93/43/93, 44/93  
PSOZ Słupsk

27. Załączniki

wkładka nr 1



1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
BRZEEIE	KOŚCIOŁ KATOLICKI PARAFIALNY P.W. ŚW. WAWRZYŃCA	

c. dalszy p-ktu 13

tylnikiem piaskowo-glinianym i bielone. Wieża o konstrukcji szkieletowej, opierzona deskami.

Drzwi - główne wejściowe do kruchty zachodniej dwuskrzydłowe, spągowe, zawiasy w formie ozdobnych okuć o kształcie kolistym roboty kowalskiej. Zamek roboty ślusarskiej. Drzwi z kruchty do wnętrza kościoła dwuskrzydłowe, płycinowo-klepkowe, klepki kładzione w romb na zawiasach pasowych roboty kowalskiej, zamek roboty ślusarskiej. Pozostałe drzwi zewnętrzne i wewnętrzne pojedyncze spągowo-klepkowe. Klepki kładzione w romb. Zawiasy pasowe roboty kowalskiej. Zamki roboty ślusarskiej.

Okna - występują trzy rodzaje okien. W części starszej kościoła są okna niewielkie, ośmiopodziałowe, czteropoziomowe, dwudzielne, szklone na kit, w szczelinach krzyżowych, krosnowe, drewno malowane na biało. Otwór prostokątny z wklęsłymi w górnych narożach. Młodsze w nawach bocznych, okna długie prostokątne wielopodziałowe, ośmiopodziałowe, czterodzielne szklone na kit w szczelinach krzyżowych, krosnowe z pionowym słupkiem. Drewno malowane na biało. Okna małe w nowszej części, sześciopodziałowe, trójpoziomowe, dwudzielne, krosnowe, szklone na kit w szczelinach krzyżowych. Drewno malowane na biało.

Schody - na chór muzyczny z kruchty przedniej, drewniane, drabiniaste, zabiegowe, niezabudowane. Na emporie boczne od strony przybudówek bocznych drewniane, zabiegowe, obudowane na ambonie, z prezbiterium, drewniane, niezabudowane, jednobiegowe z barierką.

Przybudówki - od strony zachodniej dostawiona w 1927 roku kruchta. Fundament z kamienia łupanego na zaprawie murarskiej. Konstrukcja ryglowa z wypełnieniem ceglanym. Fachy otynkowane i bielone, drewno sosnowe czernione. Przykryta dachem dwuspadowym pokrytym blachą miedzianą. Szczyt dachowy odeskowany. Dwie przybudówki na przedłużeniu naw bocznych po obu stronach prezbiterium. Posadowienie i konstrukcja ścian jak w kruchcie zachodniej, przykryte dachem półnamiotowym, pod blachą miedzianą.

Dach - nad głównym korpusem budynku trójspadowy. Spad zachodni pięcioboczny, szczyt zachodni ryglowo-ceglany oszalowany pionowo deskami kładzionymi na styk. Nawy boczne, każda nawa przykryta dachami bliźniaczymi, trójspadowymi z dachem nawy głównej połączona koszowo. Kalenice dachów prostopadłe do osi nawy głównej, są położone niżej od kal-

Wkładkę założył: mgr Juliusz Sienkiewicz - 1993  
(imię, nazwisko, data)

verte

Miejsce przechowywania negatywów: PZOZ Słupsk



-nicy nawy głównej o około 1 m. Pokrycie dachów blachą miedzianą. Konstrukcja dachowa nawy głównej storczykowo-krokwiowa, na podwójnej podporze stolcowej, pionowej i dodatkowych pochyłych stojących /pod krokwie/ osadzonych górną na storczyku, dołem wczopowane w belki stropowe. Dolne końce krokwi osadzone na końcach belek stropowych. Konstrukcja dachów bliźniaczych krokwiowo-jętkowa. Konstrukcja dachów przybudówek i chełm wieży - nierozpoznana. Stropy - drewniane, belkowane z sufitem z desek przybijanych jak podsufitka, w przybudówkach sufity na podsufitce tynkowane. W prezbiterium sufit tworzy łukowate zejście do ścian w formie żagielków.

Podłogi - posadzka ceglana. Na emporze chóru muzycznego i emporach bocznych, podłoga z desek na belkach drewnianych. Wnętrze - od strony zachodniej znajdują się dwie kruchty, jedna mieszcząca się w przybudówce poprzedzającej wejście właściwe do kościoła, druga pod chórem muzycznym. Przestrzeń dla wiernych jest trójnawowa. Nawy są jednakowej wysokości. Nawy boczne są dwupoziomowe. Poziom drugi wsparty na czterech słupach, stanowi obszerne empory. Empory boczne są dostępne przez emporę chóru muzycznego i przez wejścia prowadzące od wschodu, przez drzwi umieszczone w narożach naw bocznych. Prezbiterium zamknięte, pięcioboczne, mieści mensę i nastabę ołtarzową. Ołtarz jest dwupoziomowy. W części centralnej dolnej części ołtarza znajduje się scena z życia Sw. Wawrzyńca. Część górna wsparta na czterech kolumnach posiada w części centralnej obraz Madonny. Zwieńczenie ołtarza stanowi stylizowana korona. Ołtarz XVIII-wieczny-rokokowy. Po lewej stronie prezbiterium znajduje się ambona rokokowa, zawieszona na ścianie, u dołu zakończona szyszką, u góry zwieńczona baldachimem. Na pięciobocznym bębnie płaskorzeźby czterech ewangelistów. Na uwagę zasługuje rokokowa chrzcielnica z figurą Sw. Jana, wykonane w manierze barokowej konfesjonały oraz organy z okresu międzywojennego. Na dekorację kościoła składają się ponadto polichromowany sufit we wzory stylizowanych roślin. Również dekoracyjne są bogato profilowane miecze w słupach empor bocznych. W nawie głównej i w emporach bocznych stoją rzędy ławek roboty miejscowego stolarza - współczesne.

Instalacje - elektryczna, oświetleniowa i wodociągowa - ujęcie wody na cmentarzu kościelnym.



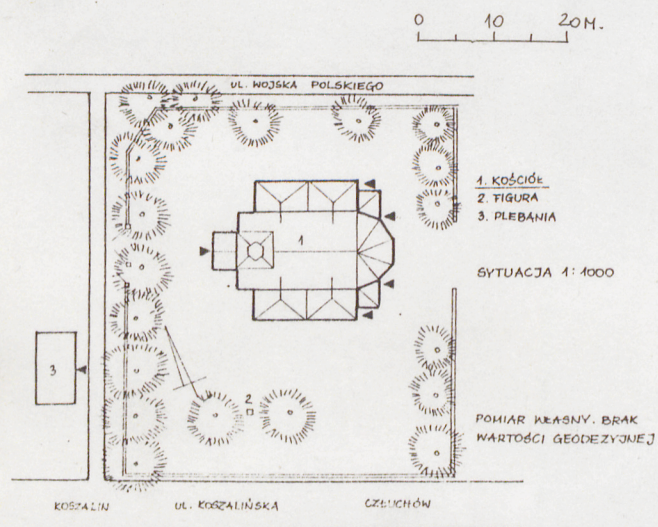
1. Miejscowość

BRZEZIE

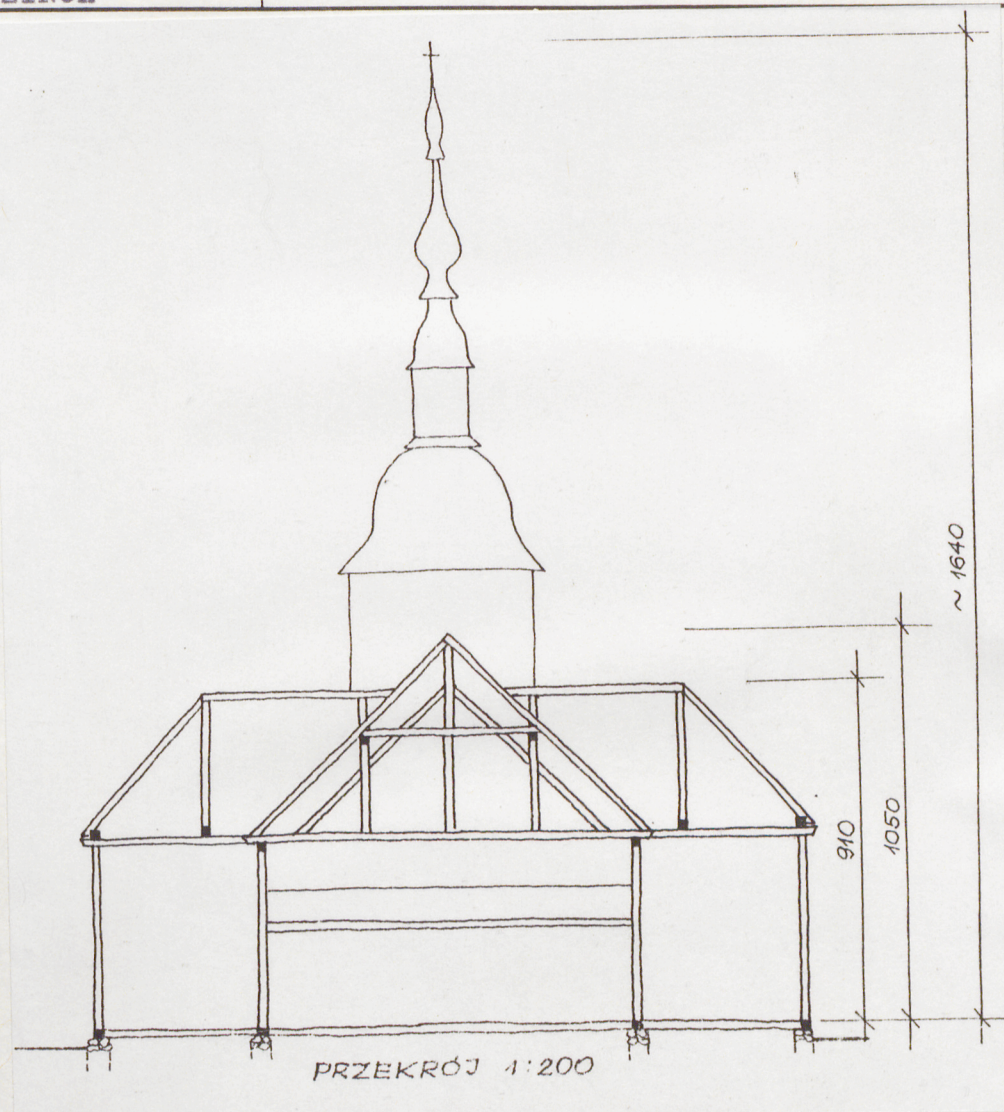
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ KATOLICKI PARAFIALNY  
P.W.SW.WAWRZYŃCA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)



WIDOK OD STRONY ZACHODNIEJ



WIDOK OD STRONY POŁUDNIOWEJ

Wkładkę założył: mgr. Juliusz Sienkiewicz, 1993.  
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Słupsk

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.





WIDOK OD STRONY WSCHODNIEJ



WIDOK OD STRONY PŁD.-WSCH.



WIDOK OD STRONY PŁN.-WSCH. / Z UL. WOJSKA POLSKIEGO/



WIDOK OD STRONY PŁD.-ZACH. / UL. KOSZALIŃSKIEJ/



WIDOK OD UL. KOSZALIŃSKIEJ.



WIDOK OD STRONY PÓŁNOCNEJ.



WIDOK OD FRONTU - WEJŚCIE GŁÓWNE



DRZWI DO NAWY BOCZNEJ.



DETAL : OKNO



1. Miejscowość

BRZEEZIE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ KATOLICKI PARAFIALNY  
P.W. ŚW. WAWRZYNCA

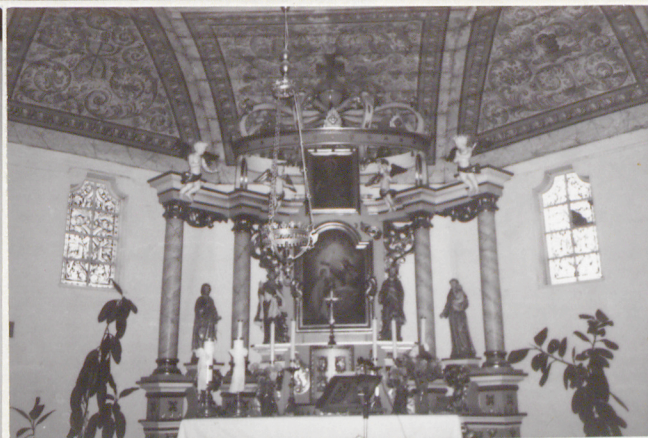
3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)



DRZWI DO PRZYBUDÓWKI



DETAL: DRZWI WEWNĘTRZNE



OLTARZ GŁÓWNY



POLICHROMIA NAD PREZBITERIUM



EMPORA BOCZNA



ORGANY



KRZYŻ

Wkładkę założył: mgr Juliusz Sienkiewicz, 1993 r.  
(imię, nazwisko, data)

PSOZ Słupsk

Miejsce przechowywania negatywów: .....

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.





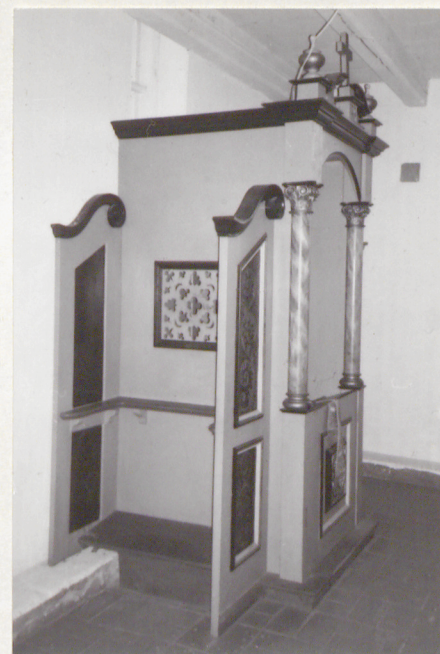
CHRZCIELNICA ROKOKOWA



AMBONA ROKOKOWA



KONFESJONAŁ - FRONT



KONFESJONAŁ - BOK



SŁUPY PODPIERAJĄCE EMPORĘ  
CHÓRU MUZYCZNEGO.